

PODBITY (43) *part praet pass pf*

o jasne.

sg m N podbity (8). ◇ A podbity (1). ◇ f N podbitã (1), podbit(a) (1). ◇ G podbit(e)j (2). ◇ A podbitã (16) [w tym: -a (9)]. ◇ L podbit(e)j (3). ◇ n I podbitym (1). ◇ V podbit(e) (1). ◇ pl N m pers podbici (6). ◇ G podbitych (1). ◇ A m pers podbit(e) (1). ◇ sg n a. pl subst N podbit(e) (1).

Składnia dopełnienia sprawcy: *podbity od kogo* (1).

Sł stp s. v. *podbić*, Cn w innym znaczeniu s.v. *podkładam co*, Linde XVI (dwa z niżej notowanych przykładów) – XVII w. s.v. *podbić*.

1. *Uzależniony, podporządkowany; subiugatus HistAl, Vulg, Mącz, Modrz; victus Mącz, Modrz, Calep; subactus Mącz, Calep; vincetus Mącz; domitus, subiectus Calep* (15) : Mącz 497a; Subiectus – *pobdyti* [!], *poddani. Calep* [1017]a, [1016]b.

Przen (1) :

Wyrażenie: »[czym] pod moc bożą podbity« (1): bo świat niczym innym/ iedno zápalonym prawdą wymowną ięzykiem/ pod moc Bożą podbity ielt. *OrzRozm* Q3.

a. *Uzależniony politycznie w wyniku działań wojennych* (11) : *Modo a nostris imperatoribus subacti, modo bello domiti, modo triumphis notati, [...]* Iuz od nálezich Hetmánów woyennym obyczáyem podbići/ Iufz woyną všmierzeni/ teras zwycięstwem poiędzeni Mącz 227d.

podbity przez co (2): *HistAl* D5; *Rupellány* wziął w łádkę przez męstwo podbite *StryjWjaz* A3v.

Wyrażenia: »mieczem podbity« (1): *A v nas cí ludzie [tj. chłopie] nie łá ani mieczem podbići/ ani vkupieni [...] á przedsię gorzey łie znimi obchodzą niż z bydłem PowodPr* 68.

»podbity pod moc« = *subiugatus Modrz* [w tym: *czyjã* (5)] [*szyk* 4:3] (7); *ConPiotr* 30; *poddaie Bog ich thobie/ y podbyći będą pod moc twoię [subiugati erant sub iugo potentiae tuae]. Leop Iudith* 5/24; *Provincia triumphalis, Podbita ziemiá pod moc Rzymską Co w yechániem Triumfskim potwierdzono y poświadczáno było. Mącz* 466b, 177a, 497c; *ModrzBaz* 105; *SkarŻyw* 503.

Szereg: »zwyciężony i podbity« = *victus et subactus Mącz; victus et subiugatus Modrz* (2): *Mącz* 497c; *Cháldejkie* przed dawnemi czáfy łzyrokie było pánowanie. Ale gdy rozmáitemi woynámi byli zwyciężeni/ y pod moc podbići/ *przeniešione* było do *Perłow ModrzBaz* 105.

2. *Podszyty [czym]* (26) : *ZapWar* 1528 nr 2396, 1536 nr 2488, 1542 nr 2556; *staniłlawovi zelienaczkemu słuzebnikowi swemu roskazal dacz dziesyencz zlotich pyenyadzy y schubką scharą podbitą futrem lyssyem MetrKor* 59/76; *wczapcze czerwoney kozaczky liífi podbithey chadza LibMal* 1547/128; *nalyesly wnym [tłomoku] [...] zupiczã lyunfka czerwona zolthym łuknem podbitha LibMal* 1554/183v, 1544/79, 1545/101v, 102, 102v, 108v (16); *KwiatKsiqz* Qv; *Mącz* 89c; *A kiedy ma łuknię płótnem podbitã/ tedy płótno przerznie/ támże zá podłzewkę wielé ich [ryb] nákládáią Strum* I; *StryjWjaz* B2v, B4v.

W charakterystycznych połączeniach: *aksamit podbity(-a)*, *czapka* (2), *kitlica* (3), *mantel*, *mycka* (2), *serdak*, *suknia* (3), *szata*, *szub(k)a* (10), *żupica* (2); *barany (baranki) podbity* (3), *krolikami (futrem krolikowem)* (5), *kunami*, *lisy (futrem lisiem, lisimi nożkami)* (6), *nowogrodkami* (2), *płótnem*, *popielicami (brzuszkami popieliczymi)* (2), *sobol(a)mi* (2), *suknem* (2).

Przen (1) : [też v was znáidzie Rewerendę niecnotá podbitã. *EmporEkscep* G3.]

Wyrażenie: »wiatrem podbity« = *lichy* (1): Levidensa – Sukniauiatrem [!] podbita. *Calep* 594a.

3. Pod którym został ślad od uderzenia (1) :

Wyrażenie: »podbite oko« (1): áliści pochwili z odártym bokiem álbo z złamáną ręką/ álbo s podbithym okiem iedzie *RejZwierc* 144v.

4. Wciśnięty, wsunięty pod coś; przen: ukryty [pod co] (1) : CHwałęc dáię naboźnie/ Boftwo tu zákryte/ Pod ták błáhe figury/ z litości podbite. *LatHar* 385.

5. [Wyrażenie: »podbity bębenek«: = *podjudzenie do złego*: [do Piłata:] z ludzkiej fántázey miałeś mądrze wybić podbity bębenek od stárzzych *BzowRóż* 76.]

Synonimy: 1. *opanowany, zniewolony*; 2. *podfutrowany, podszyty*.

Cf **PODBIĆ**

KW